

Gods naam is die mensen redt

Ledevaartkerk Chaam, Gedachtenisdienst, 24 november 2019

Ds. Sara Dondorp

Eerste lezing: Exodus 3:1-15

Tweede lezing: Lucas 1:68-79

Inleiding

Vandaag noemen we de namen van diegenen die in het afgelopen jaar gestorven zijn. We stellen ze in het licht, om ons eraan te herinneren dat zij niet vergeten zijn. Een naam is meer dan zomaar een woord. Er gaat een heel leven aan betekenis en herinnering in schuil. Vaak zijn mensen vernoemd naar een familielid of naar iemand die bewonderd wordt. Zo worden mensen door hun naam verbonden met anderen. We lezen vandaag over de naam van God. Hoe de grote profeet Mozes vraagt naar Gods naam. Een naam die in de Joodse traditie niet wordt uitgesproken. Want God is groter dan wij mensen kunnen denken. Maar wel een naam die een betekenis draagt. Een betekenis die mensen draagt en troost. Een naam die generaties lang is mee gegaan en nog altijd mee gaat. Straks lezen we ook het lied dat de oude priester Zacharias zingt bij de geboorte van zijn zoon Johannes. Johannes, die wegbereider van de Messias zal worden. De naam Johannes betekent: De Eeuwige is Genadig. Dat is waarover Zacharias het uitzingt!

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Familieverhalen kennen we allemaal. Over grootvader die met de boerderij begon, of overgrootmoeder die op reis ging; de voorouder die een heel nieuw leven begon, of juist het familiebedrijf trouw voortzette. Of over heldendaden in de oorlog. Sommige van die verhalen gaan generaties mee. Ze zijn onderdeel van ons leven geworden. Onderdeel van wie we zijn, van hoe we heten. Namen en verhalen van zij die ons voorgingen. Mooie verhalen, spannende verhalen. Soms ook minder mooi. Als opa dronk of oma sloeg bijvoorbeeld. Maar zelfs dan weten we ook de andere kant. Hoe lief opa was als hij nuchter was. Of hoe machteloos oma geweest moet zijn toen ze sloeg. Verhalen die ons maken tot wat we zijn. Verhalen die worden overgedragen, bijna net als blauwe ogen of muzikaal talent. Misschien zijn de verhalen niet altijd even waar, maar wel altijd zijn ze waardevol en veelzeggend. Ze zijn deel van ons geworden. Ze geven ons een gezicht, een naam. Het zijn verhalen die het leven betekenis geven.

De Bijbel staat vol met dat soort verhalen. Verhalen over de voorvaders en de voormoeders. En ik stel me de vragen van de kinderen voor. Hoe zat dat nu precies, vertel eens vader? Vragen over de God van Israël bijvoorbeeld. (U weet waarschijnlijk dat de joden die naam niet uitspreken.) Hoe zit dat, moeder, met die naam? Waar komt die onuitsprekelijke naam vandaan? En dan komen de verhalen.

De eerste voorvader in de verhalen is Abraham. Abraham die een stem hoort en vertrekt naar het land dat God hem wijzen zal. Abraham wordt geroepen bij zijn naam, en hij gaat! Op zoek naar die onbekende God. Met die God leefde hij, het werd zijn God. De God van Abraham! Die God was er ook in het leven van zijn zoon Isaak, en vervolgens in het leven van diens zoon Jacob. De God van Abraham, de God van Isaak, de God van Jacob. Genoemd naar de mensen die zijn roepstem hoorden. Noemen en roepen, daarvoor is in

het Hebreeuws maar één woord. Net als in het Engels eigenlijk: to call. I call you: ik noem jou, ik roep jou. God riep Abraham, en hij werd genoemd: God van Abraham. De God die genoemd wordt naar de mensen die door God roept. En zo wordt het verhaal doorverteld, van vader op zoon, van moeder op dochter.

Generaties later is het Mozes die God hoort. Nazaten van Abraham wonen nu in Egypte. Daar zijn ze slaven van de Farao. En in hun ellende vertellen ze ongetwijfeld verhalen. Over hun voorvader Abraham, hoe hij geroepen werd. En in hun nood roepen ze die God aan. God, red ons uit onze ellende!

Mozes is één van die nazaten. Maar niet zomaar één. Waarschijnlijk kent u het verhaal wel. Als baby is hij gered uit het water, door de dochter van de Farao. Zijn naam betekent in het Hebreeuws: eruit getrokken. Hij is uit het water getrokken. Maar later zal hij degene zijn die het volk Israël door het water van de schelfzee zal doen trekken. Ook zo'n verhaal dat nog altijd van generatie op generatie wordt verteld. Of het waar is durf ik niet te zeggen. Het is in elk geval mooi genoeg om waardevol te zijn. Maar zover is het verhaal hier nog lang niet. Mozes is hier een jongeman. Hij is van huis gevlucht. Is in de woestijn terecht gekomen. Heeft daar een vrouw getrouwd. Nu hoedt hij de schapen van zijn schoonvader. Ver van huis, in een onherbergzame streek. Dor en doods land. Ik zie het voor me: zand en doornstruiken. In die dorre omgeving ontmoet Mozes God. Het is zo'n dorre woestijnstruik die in brand staat. De doornstruik is vervuld van vuur, maar raakt niet verteerd. Vuur, symbool van de Geest, symbool van de liefde. In dat wonderlijke vuur laat God zich zien. Niet alleen zien, maar ook horen. God roept Mozes bij zijn naam. En hij maakt zich bekend met zijn eigen aloude naam Ik ben de God van je vader, de God van Abraham, de God van Isaak, de God van Jacob. Kortom, deze God is een God van mensen. Deze God is een God van de voorouders, een God die vertrouwd is. Hij hoort bij de familie verhalen. De stem van God gaat nog verder: God heeft het roepen van het volk gehoord, heeft hun lijden gezien. God heeft ze gehoord, God heeft ze verhoord. God zal ze gaan redden. Maar dat doet God niet alleen: daarvoor is ook Mozes nodig. Daarom wordt Mozes geroepen. Mozes twijfelt. Wie is hij om het volk te gaan leiden? Maar God stelt hem gerust: Ik zal bij je zijn. Ja, stel nu dat ik het ga doen, zegt Mozes, dan wil ik wel weten namens wie. Wat is de naam van de God van onze voorouders? En dan antwoordt God bijna hetzelfde als zojuist: Ik zal bij je zijn. Ik ben die er zijn zal. Dat is de naam die Mozes mag meegeven. Ik ben er, ik zal er zijn, ik ga met je mee... Dat is Gods Naam: dat God er is en met mensen meegaat. God heet naar wat God doet: God gaat met mensen mee. Dat is wat er uiteindelijk in het verhaal gebeurt. God gaat met het volk mee, weg uit Egypte. Daar gaat dit verhaal over: Gods naam is: die mensen redt.

Het verhaal van de Naam: God gaat mee. God gaat mee op de weg naar redding. Dat verhaal is nog veel langer. En het gaat lang niet altijd makkelijk. Zo gaat dat in mensenlevens. Die zijn lang niet altijd makkelijk. Maar dat betekent niet dat God er niet is. Uiteindelijk gaat God altijd met mensen mee. Dit verhaal laat zien dat er een wereld schuil kan gaan achter een naam. Gods naam is: die mensen redt. Die zich verbindt aan de namen van mensen. De God die heet 'ik zal er zijn', wordt ook wel gekend als: De God van Abraham, de God van Isaak, de God van Jacob. De God van alle generaties voor ons. De God die de Naam met die van mensen verbindt. Daar zijn nog heel veel meer verhalen van. Zoals het verhaal over die andere nazaat van Abraham. Die man uit Nazaret, die zo zeer mens naar Gods hart was, dat wij hem Zoon van God zijn gaan noemen. Hij, Jezus, heeft ons geleerd God onze Vader te noemen. Zo mogen wij Gods kinderen heten. Zo mogen wij delen in die verhalen over Abraham. Over Mozes en over de God die heet 'Ik zal er zijn'. Over Zacharias die dacht geen vader meer te kunnen worden en vader werd van Johannes de Wegbereider, Johannes de Doper. Verhalen over zo veel mensen die de weg met God zijn

gegaan. Deze God wil een God van mensen zijn. Deze God wil met ons verbonden zijn, en met alle generaties voor die ons zijn voorgegaan.

In de verhalen komt die verbondenheid naar voren. Zoals dat in het klein met familie verhalen gaat. Door de verhalen zijn we verbonden. Door het noemen van namen houden we de verhalen levend. En mocht er ooit een tijd komen dat de verhalen vergeten zijn, dan zullen alle namen bekend blijven bij God. En het verhaal van God gaat altijd verder...

Amen